

บทบาทของศาลชั้นต้นในการค้นหาความจริง

สมชาย วิมลสุข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2549

ISBN 974-671-473-2

The Role of Court of the First Instance in Truth-finding

Somchai Wimolsuk

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2006

ISBN 974-671-473-2

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงได้เนื่องด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษาและรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโดยชี้แนะประเด็น และแนะนำความเห็นในทางต่าง ๆ ตลอดจนการแนะนำด้านข้อมูล เอกสาร อันเป็นประโยชน์และชี้แนะแนวทางโดยให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์และตรวจร่างวิทยานิพนธ์อย่างละเอียด ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

พร้อมกันนี้ขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฌ นคร ที่กรุณาได้รับเป็นประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒน์ นกุล และอาจารย์ ดร.อุทัย อาทิวาชา ที่กรุณาเมตตาได้รับเป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยท่านทั้งสองได้ให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อผู้เขียนเป็นอันมาก

ขอโน้มรำลึกถึงคุณบิดามารดาและครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธาณี วรภัทร์ โดยท่านได้เป็นผู้ที่ทำให้ผู้เขียนเกิดแนวคิดที่จะนำหัวข้อเรื่อง บทบาทของศาลชั้นต้นในการค้นหาความจริงของคุณสมบัติแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์และมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ที่ให้โอกาสผู้เขียนได้ศึกษาเล่าเรียน ซึ่งผู้เขียนรู้สึกทราบบ้างและขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้ รวมทั้งบุคคลอื่นอีกหลายท่านที่อยู่เบื้องหลังคอยช่วยเหลือสนับสนุนด้านต่าง ๆ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง ซึ่งผู้เขียนไม่อาจกล่าวนามได้ทั้งหมด ณ ที่นี้

สมชาย วิมลสุข

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	3
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	3
1.5 วิธีการศึกษา	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2. ระบบค้นหาความจริงในคดีอาญาตามระบบประมวลกฎหมาย	5
2.1 ระบบการดำเนินคดีอาญา.....	5
2.1.1 ระบบไต่สวน	6
2.1.2 ระบบกล่าวหา.....	7
2.2 ระบบการค้นหาความจริงในคดีอาญา.....	9
2.2.1 ระบบการค้นหาความจริงในประเทศคอมมอนลอว์.....	10
2.2.2 ระบบการค้นหาความจริงในประเทศซีวิลลอว์	12
2.3 บทบาทในการค้นหาความจริงของศาลชั้นต้นในชั้นพิจารณาตามระบบ ประมวลกฎหมาย.....	14
2.3.1 ศาลต้องมีความกระตือรือร้นในการค้นหาความจริง.....	15
2.3.2 ศาลต้องมีความเป็นกลางที่เป็นภาวะวิสัย.....	16
2.3.3 ศาลมีหน้าที่ตรวจสอบพยานหลักฐานและข้อเท็จจริง.....	19
3. บทบาทในการค้นหาความจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ของประเทศไทย	20
3.1 ระบบการดำเนินคดีอาญาในประเทศไทย	20
3.2 ระบบการค้นหาความจริง	23

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3 บทบาทในการค้นหาความจริงของศาลในชั้นพิจารณาตาม	
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.....	25
3.3.1 ศาลต้องมีความกระตือรือร้นในการค้นหาความจริง.....	25
3.3.2 ศาลต้องมีความเป็นกลางที่เป็นภาวะวิสัย.....	34
3.3.3 ศาลมีหน้าที่ตรวจสอบพยานหลักฐานและข้อเท็จจริง.....	43
4 วิเคราะห์เทียบเคียงบทบาทของศาลชั้นต้นในการค้นหาความจริงตาม	
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไทย.....	48
4.1 ศาลต้องมีความกระตือรือร้นในการค้นหาความจริง.....	49
4.2 ศาลต้องมีความเป็นกลางที่เป็นภาวะวิสัย.....	55
4.3 ศาลมีหน้าที่ตรวจสอบพยานหลักฐานและข้อเท็จจริง.....	59
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	64
5.1 บทสรุป	65
5.2 ข้อเสนอแนะ	67
บรรณานุกรม	69
ภาคผนวก	74
ประวัติผู้เขียน	112